

BARÁTUNK A KÖNYV

Egy olvasó jegyzeteiből

A *Magyar Lélek* mai számában veti föl a magyaros ruházatkodás kérdését s egyúttal közli *Tüdős Klárának*, a magyar öltözet művészlelkű apostolának néhány ünneplő-tervét *Szabó Gabriella* lehelletfinom, hangulatos rajzaiban. Ezeket a rajzokat az „Ünneplő. Magyar díszruhák” című albumból vettük, amely az Officina művészi kiadásában jelent meg s néprajzi hűségű divatlapokat tartalmaz mindazok számára, akik őseiktől nem örökölték díszmagyart, de mégis szívük-lelkük kívánja, hogy magyaros szépségben fejezzék ki magyar érzésüket. A divatképeket a magyar hagyományörzés mestere s lapunk szerkesztőbizottságának is kitűnő tagja: *Györffy István* professzor nézte át, ami legfőbb kezesség a törekvés tisztasága mellett. Mindenki a maga vidékének népviseletétől ihletett díszruhát csináltathat s nem kell félnie attól sem, hogy a tervezők több vidék esetleg össze sem illő díszítőelemeit halmozzák rá. Tudás és szépség, valóság és ábránd legsikerültebb szövetsége ez. Mindenképen feljogosít, hogy javasoljuk:

„*Indítson a Magyar Népművelők Társasága országos mozgalmat s tegye meg a szükséges hivatalos lépéseket is az iránt, hogy mindenütt, ahol eddig frakkot, szmókingot, zsakettet, fekete zakkót (mennyi idegen szó!) és estélyi ruhát viseltünk, az Ünneplőben megjelent s izlésükben hitelesnek tekinthető magyar ruhát viseljünk. Ennek hármassá használja: 1. ezek a ruhák sokkal szebbek és különösen a férfiviseletet reformálják majd a szín és a jóízű irányában, 2. magyar életünk fokozott kötelességeire percről-percre emlékeztetnek, 3. olcsóbb is lesz az egyetlen díszruha, mint a három-négy másik, amelyet legtöbb esetben fölöslegessé tesz. Vegyük hozzá, hogy mivel legtöbbjük olcsó anyagból van s a kézimunka-diszítés adja meg díszruha-jellegüket, mozgalmunk döntő lökést adhat a népi művészet kivirágzásának.*”

Hóman Bálintnál nincs hivatottabb magyarázója a ma oly időszerű „szent-

istváni gondolatnak”. Új könyve visszanéző a magyarok őstörténetére, amely nélkül a nagy király jelentőségét megérteni nem lehetne, s kitűnő felépítésben foglalja össze mindazokat a kutatásokat, amelyeket a tudós szerző és általában a magyar történetírás folytatott e sorsdöntő évek tisztázására. Nem pusztán királytörténet, nem egy hős története ez a könyv, hanem az egész magyar népé, amelyet a szent király, a nagy magyar, a korszerű hős oly teljesen megértett és kifejezett. Ezért foglalkoznak gyönyörűen megírt, anyagban és színben dúsz fejezetek a magyarok faji összetételével, műveltségével, jogi és gazdasági helyzetével s ezek között a realitások között nőttön-nő a könyv hősenek alakja, míg végül kinő a földi méretek közül s eltűnik népe eszményeinek egében. Szent Istvánt maguknak követelik ma a keresztény felekezetek, akik tisztelésében egyesülnek; az összes politikai pártok, minden törekvés, amely nagyot akar és eszménye felé lendül. „Hatalmas egyénisége a Kelet és Nyugat határán mindig nehéz próbát álló örök magyar szimbóluma.”¹

Hegyaljai Kiss Géza verseskötetének² népművelési értékét emeli — azon túl, hogy tiszta, költői lelket tükröztet — legtöbb darabjának szavalhatósága. Határozott zenéjű és biztos hatású versek ezek és tárgyak szerint is kitűnően felhasználhatók. A kötet első részének „magyar tájképei” csupa finom s mégis erős hazafias hangulat, s ezt a hangulatot fokozzák a második rész „magyar csillagai”. Boldog Margittól Adyig s azon túl sok magyar érték villantja meg csillagfényét. Erős magyarságáért, muzsikás nyelvéért szavalókönyvül melegen ajánljuk.

Fertsek Ferenc *Pubi és a körülmények* c. regényével öregbítette jól megérdemelt írói tekintélyét. A „Könyvbarátok Kis Könyvei” sorozatában illő helyén

¹ *Szent István*. Egyetemi Nyomda, 1938.

² *Csillagtűzek*. Singer és Wolfner, 1938. Füzve 2'50, díszkötésben 4— P.

van ez a könyv, mert ebben a sorozatban gondolkozóbb, érettebb gyermekek s néha elsősorban a gyermek iránt érdeklődő felnőttek keresik szellemi táplálékukat. Pubi élete folyása az intőtől a nagyfiúság küszöbéig csakugyan nem minden sorában „ifjúsági” könyv. Vannak lapjai, amelyeket a gyermeknél jobban élvez a gyermeklélek csodálatos és egyáltalában nem szabványos fejlődését figyelő apa vagy anya, különösen akkor, amikor már megbűvölte Fertsek Ferenc szellemének hihetetlen mozgalmassága, eleven élete. Talán ez jellemzi legjobban írásait, ez az ördögös frissesség, — az, hogy sokkal többet lát, mint mi (a szélrózsa minden irányában van szem!), hogy sokkal jobban s ízeesebben elmondja, mint akárki más tudná (még nyelvjárási is hibátlanok s a diákzsargonban utolérhetetlen mester), hogy a bonyolult lelki folyamatokat ügyes kézzel boncolja szét s valami komoly magvú derű mámorító mákonyával önti le. Nagyon kényes témákhoz is ezért nyúlhat hozzá büntetlenül, így Pubi félzsidó barátjának ügyéhez, vagy a kamaszodás tüneteihez. Olvasóit az irodalmi csemegék ingyencei és a mindenrendű pedagógusok között kell keresni. Hogy maga a gyermek szeret-e önmagáról és problémáiról ilyen pontos fényképet, nem tudom. (Már tudniillik a fiúgyermek, a leány semmiesetre sem, benne már több a társadalmi „bölcsesség.”) Nem tudom, mert a gyermekek ízlése változik a korrallal s ezt csak belülről, gyermekfantáziával ítélné meg az ember. De a gyermeket ismerni kívánó felnőttek nem mulaszthatják el, hogy meg ne ismerkedjenek Pubival és körülményeivel.¹

Hungarus Viator

¹Eredeti tervünket, hogy karácsonyra megjelent januári számunkban az ifjúsági irodalmi termelés egészéről beszámoljunk, el kellett ejtenünk, mert kiadóink, akiknek a karácsonyi vásárára akartunk lendíteni, jórészt elkéstek könyvküldeményeikkel. Ez hát 1939 decemberére marad.

„Cseh kultúra“

Nekünk, népművelőknek ez a lezavunk: mindenkor és mindenkitől — jóbaráttól, ellenségétől — tanulunk kell.

A külföldi népművelési szemlélet — nem ok nélkül — a cseh iskolánkivüli népművelési szaklap ismertetésével kezdjük meg. A közeli szomszédság, a politikai okok és nemzeti, valamint kulturális érdekek teszik kötelességünké, hogy a cseh népművelését közelebbről, igaz mivoltában ismerjük meg. Annyival is inkább, mert valamely nemzet jellemzéséhez szorosan hozzátartozik műveltségének, főképp művelődési törekvéseinek az ismerete. A cseh népművelés országos lapja ezzel az évfolyammal XXXV. évébe lép. Címe: „Česka osvěta“ (Cseh kultúra). A havi folyóirat egy-egy lappéldánya 30—60 lap terjedelmű. Előfizetési ára évi 30 cseh korona (kb. 5 P). Legutóbb megjelent 4 számát (szept.—dec.) a következőkben ismertetjük.

1. A bábjáték multja, jelene és jövője.
2. A népművelés központosítása és egyszerűsítése.
3. A népművelés új céljai.
4. A népművelési bizottságok munkájának a szervezése.
5. A nyilvános könyvtárak szerepe a megváltozott viszonyok között.
6. A népművelő alakulatok szervezése.
7. A rádiót hallgató körök — a népművelés alkotórészei.
8. A népművelési bizottságok központosságának megszűnését szolgáló törekvés.
9. A jubileumi év népművelési tevékenysége.
10. A nemzetvédelmi és nemzetnevelési munkáról való gondoskodás.
11. Népművelési munka az új államban. Szerzője dr. T. Trnka, a Masarykról elnevezett prágai Népművelő Intézet főtájkára. Cikkében hangsúlyozza, hogy a II. köztársaság népművelésének verében, erejében a nemzeti érzéstől átitatottnak, a nemzeti gondolattól átfűtöttnek kell lennie. Nyilvánvaló, hogy amikor az állam 140.485 négyzetkilométerről 100.000 négyzetkilométerre, lakossága 15 millióról 10 millióra esett, Szlovénia és Podkarpatszka Russia (akkor még nem írtak és beszéltek a csehek Podkarpatszka-Ukrajnáról) önkormányzatot kaptak, az új viszonyok, új helyzet magukkal hozzák az állami és nemzeti élet, a gazdasági, szociális, kül-, bel- és nemzetközi politikai viszonyokkal járó új népművelési feladatokat. Melyek azok? — kérdi a szerző. 10 pontba foglalja őket össze. Válasza olyan érdekes, hogy legközelebbi cikkünkben részletesen ismertetjük.

Tamás József

NÉLKÜLÖZHETETLEN:

Hogyan fokozhatjuk népművelő előadásaink sikerét? Ára 50 fillér.

Népművelő számolás. Ára 1 pengő.

Megrendelhető a szerzőnél. — A pénz előzetes beküldésénél viteldíjmentes küldés.

TAMÁS JÓZSEF népm. titkár, KAPOSVÁR
Csekk számla: 28.257.